

GRUPO PROVINCIAL
G-32014003
xosebaltar@bng.gal

Bernardo Varela López, voceiro do grupo provincial do BNG na Deputación de Ourense, ao abeiro da Lei da Administración Local de Galiza e demais disposicións concordantes presenta a seguinte moción: **en defensa dos produtores do sector primario.**

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

Desde que Feixoo goberna pecharon a metade das explotacións lácteas en Galiza: en 2008 había 13.349 explotacións lácteas en Galiza, hoxe hai 6.540 e 17.400 empregos menos. Este dato serve de pequena mostra das “non políticas” levadas adiante pola Xunta de Galiza e o seus resultados no sector agrogandeiro. Delas unha ínfima parte na Provincia de Ourense, onde chegou a existir unha importante industria transformadora.

As 6.540 explotacións lácteas que aínda quedan neste País, aínda constitúen o maior produtor de leite do Estado co 39,1% do total de entregas e producindo o 45% do leite de todo o Estado, moi lonxe da inmediata seguidora Castela e León cun 12,5% de entregas (observatorio da Cadea Alimentaria 2021). Porén corren serio perigo de peche. Un produto de superior calidade, cun medio de produción baseado na superficie agraria que en boa medida sustenta a alimentación e dá espazo á cabana gandeira.

Aínda así, boa parte deste sector amosa unha dependencia perigosa dos insumos esóxenos que na volatilidade dos seus prezos, periodicamente, someten a duras probas a viabilidade destas explotacións. A esta volatilidade hai que sumar que nestes tempos a suba e abuso dos oligopolios das eléctricas e dos combustíbeis fan insostíbel a situación.

A lóxica do mercado debera traer unha suba compensatoria no prezo final do produto, para estes custes de produción. Tal suba, tímida, xa se deu, mais non repercutiu no/a produtor/a e seguimos igual.

A situación mantívose no tempo porque moitas explotacións teñen contratos anuais para pensos, electricidade e mesmo combustíbel, mais chegado o 1 de xaneiro o conto muda.

Todo isto acontece fronte á impasibilidade dos gobernos da Xunta e do Estado. O da Xunta coa súa teimosa negativa a actuar de árbitro ou intermediario "...o mercado manda..." "...a lei prohíbeo...". E o goberno do Estado lava as mans como Pilatos logo de facer unha burla de lei chamada da Cadea Alimentaria, aprobada polo Ministerio de Agricultura que, teoricamente, obriga a que os prezos en orixe dos alimentos se adapten ao que custa producilos". Claro que posta a obriga non establece mecanismos para fixar obxectivamente tales custes de produción.

Podemos identificar tres graves ameazas para viabilidade de moitas explotacións : os prezos baixos que a industria está pagando a gandeiros e gandeiras, sen esquecer os contratos con cláusula mafiosas que se ven obrigados a asinar polas cales as os produtores deben asumir os prezos que lle cubra os custe de produción sen denuncia posible porque o prezo é "confidencial" por contrato; os incrementos dos prezos de produción e a práctica das cadeas de distribución de vender a perdas utilizando o leite e a carne de polo como produto de reclamo.

O conto é serio pois a suba de materias primas como a solla, a colza, ou a fariña de millo, que subiron un 50% no último ano, os abonos de síntese, o gasóleo agrícola que pasou de 55 a 85 céntimos ou o recibo da luz, con incrementos de máis do 50% están a reducir a escasa marxe coa que traballaban as explotacións gandeiras. Nun cálculo serio estes elementos condicionan o 60% dos custes de produción, e estes móvense nun abano de 30 a 40 cts si collemos o exemplo do leite, polo que cun incremento dun 30% destes custes temos o litro de leite entre 5 e 8 cts máis caro. E non esquezamos que estamos a falar dun sector estratéxico para o conxunto de Galiza e que ve ameazado neste momento a súa viabilidade.

A nosa gandaría agoniza na Galiza no marco dunha encrucillada sen precedentes e temos que ser capaces de revertelas condicións da ameaza da actual pandemia da Covid-19 e a transición cara o novo programa de desenvolvemento rural 2021-2027 para transformala nunha oportunidade de remuda e posicionamento fronte ós enormes retos que nos depara o futuro próximo. Cando a produción de proximidade se está a manifestar como determinante outros moitos sectores, como o da automoción, onde a dependencia de elementos da cadea de produción producidos no exterior provocan a paralización do sector imaxínense esta dinámica no sector alimentario. Mellor case non pensalo.

O sector gandeiro galego supón un 54% da produción final agraria (PFA) fronte ao 17,5% da media no estado español, segundo o anuario da agricultura familiar en España no 2020, o que nos dá unha idea da importancia do sector primario na nosa economía. Os cinco subsectores gandeiros máis importantes despois do lácteo son: o bovino de carne, o avícola, o porcino, o cunícola e o ovino e cabrún.

Os sectores da carne, curiosamente os diferenciados por un manexo extensivo do gando, tanto de vacún coma de ovino e cabrún están a padecer especialmente un problema cos prezos, e reclaman medidas urxentes por parte da administración pública.

A caída nas vendas fai que becerros, años e cabritos en idade óptima de consumo continúen nas explotacións máis tempo do normal, ocasionando gastos extraordinarios non previstos na propia manutención e manexo, sen que estes gastos se vexan compensados co seu crecemento, sendo a incerteza no mercado unha arma para a especulación cos prezos en orixe por parte da distribución na marco da cadea agroalimentaria.

O sector produtor de carne de vacún no noso país conta con arredor de 20.000 granxas, tendo moi importante presenza en zonas desfavorecidas e de montaña coma actividade económica case única e elemento esencial para a vertebración, xestión e ordenación do territorio.

Botemos unha ollada aos lumes que ano tras ano asolan sistematicamente comarcas abandonadas de Ourense e razoemos sobre este feito e o despoboamento e valoremos na súa xusta medida a permanencia e o incremento desta actividade nas citadas zonas desfavorecidas e de montaña.

A pesar da recoñecida calidade das nosas carnes, téñense apreciado descensos moi acusados tano en Tenreira Galega Suprema coma en Tenreira Galega normal.

Se os matadoiros non sacrifican os xatos de cebo, as gandeiras e gandeiros non perciben os ingresos correspondentes, o que provoca unha acumulación de animais nas granxas, non podendo ser vendidos no tempo correspondente. Esta situación afecta tanto ás explotacións cárnicas como lácteas, pola baixada de prezos das vacas de desvelle, dos xatos de recría

como de consumo, o que está a provocar unhas perdas considerables, que acrecentan as dificultades de moitas ganderías galegas. No caso das vacas de desvelle a caída rolda o 50%.

Esta produción cárnica é a principal actividade económica de moitas comarcas do país como como as zonas dos Ancares, Fonsagrada, Comarca de Sarria, a Terra Chá, o Courel ou Macizo Central de Ourense. Dalgunhas case que podemos dicir que é a única, e no caso de desaparecer, viría acrecentalo problema de abandono e despoboamento do noso rural, nun momento tan crítico coma o que estamos atravesando, onde se está a pór de manifesto a importancia da produción e fornecemento de alimentos para a sociedade e da recuperación da nosa soberanía alimentaria tanto no ámbito da produción como na do consumo.

A industria e distribución, unha vez máis, aproveitaron as circunstancias en beneficio propio. Vai sendo hora que a Administración revise á alza os prezos e asuma o labor de valorar obxectivamente os custes de produción establecendo os prezos mínimos e garantindo así o cumprimento da lei.

O coronavirus está a ser utilizado polas industrias e a distribución para impoñer unha baixada xeneralizada dos prezos e convertendo en crónica esta caída provocada pola Covid-19 nun sector tractor.

Son vitais as axudas inmediatas ao sector da carne para manter operativas estas explotacións mentres non se normaliza o mercado. Pero axudas que realmente sexan reais e efectivas e non a parodia representada coas axudas excepcionais convocadas para compensar as perdas provocadas polo confinamento da Covid-19 nos sector ovino e cabrún.

O sector avícola, un sector tan importante nesta provincia enfróntase a fortes perdas, tanto nos polos como nos pavos, cun forte encarecemento en todos os seus inputs, especialmente no coste dos concentrados que no caso dos pavos chega a 1,10 en 2021 por 1,29 euros\ Kg do 2020. E a isto debese sumar o custe da enerxía eléctrica, que posou dunha media anual en 2020 de 34,0€/MWh a multiplicarse por 6 e 7 en 2021, cun prezo medio anual maiorista por enriba dos 200€/MWh. Na produción avícola estándar (granxa e procesado de aves) supón un incremento de custes de máis de 0,05€/kg de ave.

Mentres, o prezo de venda ao consumidor pasou dos 1,82 euros/Kg no 2020 a 1,52 no 2021, un 16% menos. Chegando a producirse denuncias no caso da carne de polo pola venda a perdas nas grandes áreas comerciais, como produto reclamo, sen importar en absoluto as consecuencias para os produtores e o incumprimento flagrante da legalidade vixente, mentres as Administracións competentes se manteñen á marxe.

Outro sector prioritario na provincia é sen dúbida o porcino, este padece o fenómeno coñecido como espellismo chinés. Un forte incremento das vendas e dos prezos, derivados da presenza da peste porcina no continente asiático. Porén a merma repentina dese mercado pasou, por pór un exemplo, no caso dos leitóns, a reducirse dos 70 euros aos 21 no prezo de venda, mentres o incremento de custes fixo que os prezos de produción chegaran aos 45 euros por unidade cunha perda de 24 euros.

No caso do sector ovino e cabrún a situación é máis dramática, xa que ao agravante de poñer en marcha unha axuda específica sen ningún efecto, hai que engadir a estacionalidade das producións e a tremenda dependencia doutros sectores e os intentos fallidos de outras vías de comercialización da Xunta que serviron en bandexa ao sector a cadeas

depredadoras que se aproveitaron para impoñer prezos abusivos de ata o 25% máis baixos que en períodos anteriores.

É preciso que a Consellería de Medio Rural se apoie nas armas lexislativas existentes ou en tramitación, como a Lei pola que se modifica a Lei 12/2013, de 2 de agosto, de medidas para melloralo funcionamento da cadea alimentaria, para fortalecela posición negociadora de agricultores e gandeiros e deixar de manter unha postura negacionista e pouco aberta a realizar propostas construtivas de mellora, tal e como leva declarando o Conselleiro durante toda a fase de anteproxecto.

Esta nova norma incorporará ó dereito, a Directiva sobre prácticas comerciais desleais no sector agroalimentario para reequilibrala cadea e promovela transparencia na formación de prezos e prohibirá a venda por debaixo do custe de produción e a destrución do valor dos produtos ó longo da cadea.

Necesitamos unha Consellería de Medio Rural que participe activamente na súa elaboración, transposición e cumprimento para que sexa o máis efectiva posible e permita reforzala posición negociadora de tódolos chanzos da cadea, de xeito que se asegure a efectiva competencia de todos eles e se dote de ferramentas eficaces para que se poida negociar en igualdade de condicións.

Débase conformala cadea de valor agroalimentaria de abaixo cara arriba, evitar prácticas desleais na contratación agroalimentaria, aumentalos supostos nos que é obrigatorio consignar por escrito as relacións contractuais do sector para gañar seguridade xurídica e amplialo catálogo de prácticas desleais a evitar na contratación agroalimentaria.

A Consellería de Medio Rural debe comprometerse como órgano e administración competente que vele polo cumprimento da obrigatoriedade do prezo pactado entre produtores e o primeiro comprador, que como mínimo ten que cubrilos custes de produción, para os que se debería constituír unha comisión técnica de avaliación, a fin de actualizar estes valores para cada orientación produtiva no ámbito galego.

Na Galiza queremos moitas granxas producindo alimentos con persoas que poidan vivir dignamente do seu traballo, con capacidade de po;er o noso rural en valor e ser a forza tractora da multifuncionalidade do noso campo, nun modelo sostible que se retroalimente convertindo os profesionais do agro en verdadeiros garantes do mantemento e coidado do noso entorno natural. Todo elo con retribucións xustas e servizos de calidade para os habitantes do rural.

Por esto dende o Grupo Provincial do BNG presentamos a seguinte proposta de

ACORDOS

1. Instar á Xunta de Galiza a promover un Foro de encontro, debate e negociación arbitrado e moderado pola Conselleira de Medio Rural, onde estén representados todos os actores da cadea de produción e obtención do leite e derivados: produtores, e produtoras; cooperativas, industria e especialmente distribución.
2. Instar á Xunta de Galiza á mobilización de terras para ampliar a superficie das explotación agrogandeiras, en concreto , 100.000 hectáreas de superficie agraria útil de aquí ao 2030, o que tamén

permitiría que o sector tivese máis axudas da PAC, pois o factor da extensión da explotación xoga a favor.

3. Instar ao Ministerio a crear mecanismos oficiais para o establecemento de custos de referencia e prezos xustos:

1. Demandar do goberno do Estado que no desenvolvemento da Lei da Cadea Alimentaria se dote aos sectores produtivos dunha ferramenta obxectiva que fixe uns custes de produción de referencia vinculantes e obrigatorios.
2. a creación dun sistema de mediación de contratos agrarios e gandeiros ao nivel de cada comunidade autónoma.
3. actuacións inmediatas diante de calquer vulneración da Lei da Cadea Alimentaria, nomeadamente os pagos a prezos por embaixo de custe de produción
4. Demandar o cumprimento da Lei da Cadea Alimentaria por parte da grande distribución, vixiando que os prezos de venda ao público non desequilibren a cadea e permitan cubrir os custes de produción e remunerar o traballo.

4. Demandar da Xunta e do Goberno do Estado en cumprimento da lei da Cadea Alimentaria, a obrigatoriedade de facer garantir a inclusión das subas de custo de produción e a prohibición de prezos que supoñan para o sector produtor a venda a perdas.

5. Demandar á conselleira do Medio Rural que convoque a “Mesa do Leite” de xeito inmediato.
6. Demandar da Xunta de Galiza que en colaboración coa Deputación de Ourense establecer un programa de axudas directas ós sectores gandeiros produtivos primarios da carne en Galiza, de xeito urxente e a curto prazo, orientadas a paliar as perdas producidas pola Covid-19 e a garantir a continuidade das granxas, moitas delas situadas en zonas desfavorecidas e de alta montaña.
7. Demandar da Xunta de Galiza activar estas axudas, autorizando un pago adicional por becerro sacrificado vinculado a vaca nutriz que permita equilibrar os prezos; ou ben facendo un pagamento directo por vaca nutriz ou por granxa, para deste xeito asegurar que se está a pagar directamente a quen cría os becerros.
8. Demandar da Xunta de Galiza que en colaboración coa Deputación de Ourense elabore un plan estratéxico de comercialización dos produtos de proximidade e de calidade a través das plataformas electrónicas e baixo a modalidade online ou de venda directa. Faise necesario formar e capacitar a estes pequenos/as gandeiros nas ferramentas TIC para salvar a fenda dixital cada día máis enorme no noso rural, e tendo en conta a estrutura demográfica con titulares de idade avanzada á fronte deste tipo de explotacións gandeiras.
9. Demandar da Xunta de Galiza que en colaboración coa Deputación de Ourense deseñe e poña en práctica un programa de estratexias na innovación tecnolóxica nas granxas de produción de carne, como a investigación en materia de elaboración de novos produtos

elaborados, envases con novas técnicas de conservación, busca de novos mercados exteriores (acordos para fomento da internacionalización), fomento da programación de partos a fin de desestacionalizala produción e adecuala produción á demanda real. É preciso asegurar unhas condicións de viabilidade técnica e económica na incorporación de novos mozos/as á actividade gandeira de produción de carne, así como no relevo xeracional ao fronte das granxas existentes.

10. En pro da competitividade e da eficiencia enerxética, instar á Xunta de Galiza e ao Goberno do Estado a establecer unha Tarifa Eléctrica Galega que permita abaratar custes nun País rico en electricidade. Non ten sentido que o rural galego sume 4.500 aeroxeradores sen recibir ningún beneficio sobre a factura da luz, que cada vez é máis cara mentres o lobby eléctrico engorda beneficios.

Ourense, 2 de decembro de 2021

Asdo: Bernardo Varela López
Voceiro do grupo provincial do BNG

A Sr. Presidente da Deputación Provincial de Ourense